

L'ANNÉE PHILOLOGIQUE. Bibliographie critique et analytique de l'antiquité gréco-latine (fondée par Jules MAROUZEAU) publiée par Juliette ERNST et par George KENNEDY, avec la collaboration de Marianne Duvoisin, Ingrid Robbe-Grillet, Pierre Langlois, Claude-Lise Foulst et William C. West III, sous les auspices de la Société internationale de Bibliographie classique (administrateur : Pierre Wuilleumier). Tome XL : Bibliographie de l'année 1969 et complément des années antérieures. Paris, „Les Belles Lettres”, 1971, XXX + 775 p. in 8°.

Ultimul volum apărut din *L'Année philologique*, bibliografie ale cărei merite sînt prea cunoscute cititorilor noștri pentru a mai fi nevoie să mă opresc asupra lor, se publică — cu regularitatea cu care am fost deprinși — în aceleași condiții ca volumul precedent (semnalat în St. clasice XIII, 1971, p. 263), în sensul că, după înlocuirea prof. T. Robert S. Broughton prin prof. George Kennedy în fruntea ramurii americane a colectivului redacțional, nici o altă schimbare n-a intervenit în alcătuirea echipei de colaboratori ai publicației, nici în repartiția sarcinilor lor obișnuite.

Ca întindere, volumul XL cuprinde același număr de pagini ca volumul XXXIX, rezultat obținut prin comprimarea celorva rubrici socotite mai puțin importante pentru scopul urmărit, de noi înșirate în darea de seamă precedentă. În această ordine de idei, trebuie să arăt totuși că bibliografia studiilor de arheologie preclasică și periferică n-a devenit din această pricină mai mică, ba și-a sporit proporțiile, în sensul că — față de 42 de pagini în volumul XXXVII — în volumul XL ea numără 64, la care se adaugă alte 60 pagini împărțite între secțiunile : arheologie generală (bibliografii, centre de studii, colecții, metodologie și tehnologie, enciclopedii, *corpora*), arheologie greacă, arheologie romană, arheologie creștină și bizantină. Rezultă de-aici că pentru un tot mai mare număr de arheologi *L'Année philologique* e pe cale de a deveni un instrument de lucru la fel de prețios ca pentru filologi, istorici ori epigrafiști, de vreme ce — oricare le-ar fi meritele — *Fasti archeologici* nu sînt o bibliografie propriu-zisă, iar bibliografia anuală din *Jahrbuch d. Deutschen Archäologischen Instituts* nu comportă rezultatele analitice care constituie unul din meritele de competență ale publicației conduse de Juliette Ernst. Firește, bibliografia studiilor referitoare la regiunea carpatodunăreană își află locul nu numai în secțiunea „arheologie preclasică și periferică”, unde-i sînt consacrate paginile 459 — 465, dar, de la caz la caz, și în secțiunile înșirate înainte, pînă la cea din urmă — arheologia creștină ¹.

¹ E locul să amintesc, în această ordine de idei, serviciile pe care de la întemeierea revistei noastre le aduce științei românești *Bibliografia clasică* publicată în fiecare nou volum de colegul I. Fischer, ca și chipul exemplar cum sînt realizate în ea despuieră perioadelor și organizarea materialelor.

Cît vorbim de economia *Anului filologic*, aş vrea să mai relev (pentru cititorul puţin familiarizat cu o publicaţie ce n-ar trebui să lipsească din nici o bibliotecă universitară) uşurinţa cu care aceasta poate fi consultată şi folosită, mulţumită celor trei indici bogaţi care completează rubricile bibliografice : acel *al numelor antice* (care îngăduie cuiva să se lămurească fără zăbavă dacă în cursul unui anumit an s-au publicat ori ba lucrări mai mici sau mai mari cu privire la un personaj istoric sau la o anumită divinitate), acel *al umanştilor şi al reprezentanţilor tradiţiei clasice* (din vremea Renaşterii pînă la Camus şi la Gorki), în sfîrşit *al autorilor moderni*, care în volumul XL ocupă nu mai puţin de 30 pagini, pe trei coloane.

O dată mai mult, nu pot încheia această notă de semnalare fără a exprima recunoştinţa „studioşilor” antichităţii pentru directoarea atît de importantei publicaţii bibliografice şi pentru harnica-i echipă de colaboratori.

D.M. Pipitdi

E. DÖNT, *Homer*, Forschungsbericht, 5. Fortsetzung, I. Teil, in *Anzeiger für die Altertumswissenschaft* (Innsbruck), XXI. 1969, 3, col. 129 — 144.

Darea de seamă de care ne ocupăm reprezintă urmaşa seriei începute în numărul IV al aceleiaşi reviste şi continuate de-a lungul anilor de către profesorul Albin Lesky¹, reunite apoi în articolul „Homeros” din RE, Suppl. Bd. XI, 1967. Cu referirea la acest articol îşi începe de fapt prezentarea şi E. Dönt, arătînd că lucrarea lui A. Lesky constituie cea mai recentă şi cea mai cuprinzătoare expunere de ansamblu asupra lui Homer, şi în acelaşi timp o oglindă clară a situaţiei cercetărilor, caracterizată printr-o perfectă înţelegere a esenţei şi posibilităţilor poeziei, precum şi printr-o rară obiectivitate şi prudenţă. De aceea, prezentarea lui Dönt va încerca să continue înfăţişarea problemelor în spiritul maestrului. Această primă parte a dării de seamă conţine o trecere în revistă a lucrărilor apărute între anii 1965 şi 1967, grupate în jurul a două probleme majore : limba şi stilul poemelor şi problema homerică. Desigur că nu este locul aici să facem un rezumat al rezumatului, nici să dăm lista tuturor titurilor citate sau discutate ; ne vom mărgini însă să relevăm cîteva dintre ideile şi teoriile caracteristice etapei respective, pe acelea care oferă puncte de vedere noi şi noi perspective de cercetare.

În privinţa problemei homerice, există în prezent două tendinţe contrarii, în luptă pentru primul loc în cercetare : neoanalismul, al cărui susţinător principal este J.Th. Kakridis, de care Lesky se apropie foarte mult şi care, recunoscînd numeroasele contradicţii ale epopeilor, datorate tradiţiei şi izvoarelor epice diferite care au stat la baza lor, insistă asupra excepţionalelor calităţi artistice ale acestora, subliniînd că ele ~~pu~~ pot fi atribuite decît geniului unui unic poet, care le-a compus în scris. Împotriva acestei concepţii se ridică cei care, pornind încă de la Milman Parry, a cărui cercetare rămîne fundamentală în istoria studiilor homerice, văd în epopeile homerice o producţie pur orală. Opoziţia principală ar fi deci aceea între „Schriftlichkeit” şi „Mündlichkeit”, însă, aşa cum remarcă E. Dönt, în prezent sistemul de analiză este mult superior analiştilor de veche formaţie, se acordă mai puţină atenţie problemelor exterioare epopeilor, se porneşte de la conţinutul însuşi al poemelor, în tratarea lor se dă dovadă de mult mai puţin subiectivism.

În această veche dispută se semnalcază un element nou, considerat ca foarte important de către autorul dării de seamă, şi pe care noi l-am situa pe undeva la jumătatea drumului

¹ *Anzeiger* IV, 1951, 65 — 80 şi 195 — 212 ; V, 1952, 1 — 24 ; VI, 1953, 129 — 150 ; VIII, 1955, 129 — 156 ; XII, 1959, 129 — 146 ; XIII, 1960, 1 — 22 ; XVII, 1964, 129 — 154 ; XVIII, 1965, 1 — 30. Ultimele două caiete (XVII, 1964 şi XVIII, 1965) au fost recenzate în *Studii clasice* XI, 1969, p. 320 — 324, de prof. Adelina Piatkowski.